

де, извори и начин обезбјеђивања и коришћења средстава, као и начин контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством нематоде у биљној производњи у Републици Српској у 2023. години.

Члан 2.

Циљ овог програма је утврђивање присуства, односно одсуства борове нематодe *Bursaphelenchus xylophilus* и инсеката вектора из рода *Monochamus* на мјестима производње садног материјала, природним састојинама, јавним површинама и увозним пошиљкама.

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради утврђивања присуства борове нематодe спроводи се на граничним прелазима и на цијелој територији Републике Српске.

(2) Посебан надзор и мјере надзора на граничним прелазима и на мјестима промета сјемена и садног материјала спроводи Републичка управа за инспекцијске послове (у даљем тексту: Инспекторат).

(3) Овлашћене институције које имају овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске (у даљем тексту: Министарство) за спровођење послова од јавног интереса у области дијагностике штетних организама и заштите здравља биља за штетни организам из члана 2. овог правилника спровode посебан надзор у регистрованим расадницима и производним засадама.

(4) Овлашћена институција припрема информационе латке са стручним савјетима о начинима спречавања ширења и могућим мјерама контроле патогена и вектора.

(5) Програм посебног надзора подразумијева мониторинг који се спроводи над присуством штетних организама (у даљем тексту: мониторинг).

(6) Увозне пошиљке које су обухваћене мониторингом не задржавају се на граничном прелазу, те за њих фитосанитарни инспектор издаје рјешење о забрани промета до добијања резултата лабораторијских анализа.

(7) У случају детекције карантинског штетног организма, Инспекторат предузима све неопходне радње у складу са прописима којима је регулисана ова област.

Члан 4.

Најважније биљке домаћини борове нематодe су борова, тј. род *Pinus*, али и врсте родова *Abies*, *Chamaecyparis*, *Cedrus*, *Larix*, *Picea* и *Pseudotsuga*.

Члан 5.

Одабир локација за спровођење овог програма врши се на основу биологије штетног организма, климатских услова за његов развој, географске дистрибуције и величине површина на којима су заступљене биљне врсте биљака домаћина.

Члан 6.

Подручја рада су мјеста уласка пошиљки биљака домаћина у Републику Српску, регистровани расадници биљака домаћина, производни засади биљака домаћина, као и мјеста унутрашњег промета.

Члан 7.

(1) Узимање службених узоракa биљног материјала за лабораторијско тестирање борове нематодe врши се током цијеле године, а праћење вектора и узимање узоракa током лjeta када је вектор активан.

(2) Узорковање у расадницима врши се током вегетације.

(3) Узимање службених узоракa врше овлашћене институције.

(4) При опису мјеста узимања узоракa обавезно се детаљно описује мјесто узорковања са обавезним уношењем GPS позиције, те се сви подаци уносе у образац Записника за посебан надзор над присуством борове нематодe, који се

налази у Прилогу 3. овог програма и чини његов саставни дио.

Члан 8.

Прописани ток прегледа и начин узорковања за лабораторијске анализе наведени су у Прилогу 1. овог програма, који чини његов саставни дио.

Члан 9.

(1) Преглед дистрибуције броја узоракa за лабораторијско испитивање присуства вектора и нематодe из шумских састојина, регистрованих расадника и јавних површина, који врше овлашћене институције, приказан је у Табели 1. из Прилога 2. овог програма, који чини његов саставни дио, а детаљан приказ броја узоракa биће дефинисан уговором о условима за реализацију и коришћење средстава за финансирање програма из области заштите здравља биља.

(2) Преглед дистрибуције броја узоракa за лабораторијско испитивање присуства нематодe са граничних прелаза, чије узимање врши Инспекторат, прописан је у Табели 1. из Прилога 2. овог програма, који чини његов саставни дио.

Члан 10.

(1) Лабораторијска испитивања узоракa врше се у складу са међународно признатим и валидним дијагностичким методама.

(2) Лабораторијски извјештаји, осим резултата анализа, садрже методе по којима је вршена детекција.

Члан 11.

(1) Свака локација узорковања уноси се у Фито-Гис апликацију.

(2) На основу резултата спровођења Програма, узорковања и извјештаја из лабораторија, овлашћене институције дужне су да израде карту локација узорковања и карте локација са позитивним узорцима користећи Фито-Гис апликацију.

Члан 12.

(1) Овлашћене институције достављају Министарству извјештај о спровођењу овог програма.

(2) Рок за узимање узоракa из састојина, регистрованих расадника и осталих ризичних површина, те достављање узоракa овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа је 1. децембар 2023. године.

(3) Коначан извјештај о спроведеном програму, као и карте из члана 11. став 2. овог програма, достављају се Министарству до 10. децембра 2023. године.

(4) Рок за узимање узоракa из увоза, достављање узоракa овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа, те достављање извјештаја Инспектората је 31. децембар 2023. године.

(5) Овлашћене институције одмах извјештавају Министарство о посебним догађајима током спровођења овог програма, а посебно о свим случајевима откривања штетних организама који су предмет посебног надзора.

(6) У случају откривања штетних организама који су предмет посебног надзора, овлашћене институције одмах обавјештавају Министарство и Инспекторат, који предузима неопходне фитосанитарне мјере с циљем спречавања ширења и сузбијања штетног организма, а у складу са прописима из ове области, те о том обавјештава Министарство.

Члан 13.

Резултати овог програма воде се и достављају Министарству на Образцу 1, који се налази у Прилогу 4. овог програма и чини његов саставни дио.

Члан 14.

Спровођење овог програма финансира се из буџета Републике Српске на основу Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села у 2023. години – право на подстицајна

средства за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 15.

Овај програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 12.03.3-330-2246/23
6. јула 2023. године
Бања Лука

Министар,
Др **Саво Милић**, с.р.

ПРИЛОГ 1.

ТОК ПРЕГЛЕДА И НАЧИН УЗОРКОВАЊА

А) Метода узорковања, детекције и идентификације борове нематод

1. Узорковање

Узорковање биљног материјала на присуство борове нематод врши се у складу са протоколом ЕРРО РМ 9/1 (6) *Bursaphelenchus xylophilus* and its vectors: procedures for official control. Узимање узорака биљака домаћина врши се са симптоматских (*Pinus silvestris* и *P. nigra*) и асимптоматских биљака. Узорковање се врши аку бушилицом са борером за бушење дрвета. Приликом узорковања користи се најмања брзина рада бушилице да висока температура не би била нематод и онемогућила екстракцију из биљног ткива. Један узорак представља 5 g пиљевине. Након достављања у лабораторију, узорци се инкубирају најмање двије седмице на 25 °C. За лабораторијске анализе узимају се и биљни узорци са мјеста прераде дрвета, гдје постоји успостављен систем слједивости поријекла материјала. Узимају се узорци са материјала који показује симптоме одумирања усљед болести или штеточина због атрактивности за вектора. Одабир локалитета за узорковање се врши на мјестима гдје се може очекивати већа вјероватноћа интродукција, поред најзначајнијих путних праваца, гдје постоје привредни субјекти који послују са земљама за које је познато да је нематода присутна.

2. Екстракција нематода
Екстракција нематода врши се по протоколу ЕРРО РМ 7/4 (3) *Bursaphelenchus xylophilus*.

3. Идентификација нематода

Идентификација нематода се врши по протоколу ЕРРО РМ 7/4 (3) *Bursaphelenchus xylophilus*.

Б) Метода узорковања, детекције и идентификације вектора борове нематод

1. Узорковање вектора

Вектори борове нематод су инсекти из рода *Monochamus*. Узорковање се врши постављањем клопки са комбинацијом феромона и кариомона. Клопке се постављају на мјестима гдје се може очекивати већа вјероватноћа интродукције нематода. Клопке се постављају на биљке домаћине у крошњу и обилазе једном седмично. Поступак се спроводи у складу са процедуром ЕРРО РМ 9/1 (6) *Bursaphelenchus xylophilus* and its vectors: procedures for official control.

2. Идентификација вектора

Као вектори борове нематод *Bursaphelenchus xylophilus* најчешће служе врсте из рода *Monochamus*. Најприсутније врсте из овог рода на нашем простору су: *Monochamus galloprovincialis* Oll., *Monochamus sartor* F. и *Monochamus sutor* L. Ово су веома опасне штеточине које су склоне ступању у градијацији. Идентификација ових врста може се извршити на основу:

1. симптома присуства на нападнутим стаблима (карактеристичних појединачних зареза које начини женка при полагању јаја), ходника који настају испод коре, као последица штетне активности њихових ларви, излазних отвора кружног пресека,

2. величине и облика положених јаја, величине и изгледа њихових ларви и лутки,

3. морфолошких карактеристика и димензија одраслих облика (имага).

ПРИЛОГ 2.

Табела 1. Преглед дистрибуције броја узорака за лабораторијско тестирање на присуство борове нематод

Регија	Локалитет	Узорци за праћење вектора	Узорци из састојина	Узорци са граничних прелаза	Узорци из расадника	Јавне површине	Укупно
Трбиње	Билећа	4	3				7
Источно Сарајево	Вишеград	4	3				7
Добој	Теслић	4	3		1	1	9
Бања Лука	Шипово	4	3				7
Бања Лука	Бања Лука	4	3	2		1	10
	Укупно	20	15	2	1	2	40

ПРИЛОГ 3.

ЗАПИСНИК

за посебан надзор над присуством борове нематод

(Прегледи производних засада, регистрованих расадника и подручја на којима је извршено узорковање)

Број записника: Л (Д или М) – редни број узорка/23.

Датум:

Шифре узорка:

Подаци о врсти дрвета и локалитету

Општина	
ШПП – подручје	
Привредна јединица	
Одјељење/одсек	
Локалитет	
Регистровани расадник	
Поријекло биљног материјала	
GPS координате	
Врста дрвета	
Дијелови стабла који се узоркују	

Примједбе: _____

Одговорно лице
произвођач / власник биљаОвлашћено лице
за узорковање

ПРИЛОГ 4.

Образац 1. Резултати Програма посебног надзора над присуством борове нематодe

	Вектори	Шумске састојине	Гранични прелаз	Расадници	Јавне површине	УКУПНО
Позитивно						
Негативно						
Укупно						

Након завршетка Програма посебног надзора, попуњене табеле у електронској форми потребно је доставити Министарству на имејл-адресу: mps@mps.vladars.net.

САДРЖАЈ

ПРЕДСЈЕДНИК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	1642	Одлука о измјени и допуни Одлуке о усклађивању акта о оснивању Јавне установе Центар за друштвено-политичка истраживања Републике Српске	5
1628 Одлука о помиловању осуђених лица, број: 01-247-3550/23	1		
НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	1643	Одлука о измјенама и допунама Одлуке о начину реализације пакета енергетске подршке енергетски сиромашним потрошачима	6
1629 Закључак у вези са Нацртом закона о измјенама и допунама Закона о пољопривредним задругама	1		
ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	1644	Рјешење о разрјешењу дужности чланова Управног одбора ЈЗУ Завод за физикалну медицину и рехабилитацију "Др Мирослав Зотовић" Бања Лука	7
1630 Одлука о давању сагласности на План утрошка средстава, број: 04/1-012-2-2376/23	1		
1631 Одлука о давању сагласности на План утрошка средстава, број: 04/1-012-2-2367/23	2	1645 Рјешење о именовану в.д. чланова Управног одбора ЈЗУ Институт за физикалну медицину, рехабилитацију и ортопедску хирургију "Др Мирослав Зотовић" Бања Лука	7
1632 Одлука о давању сагласности на План утрошка средстава, број: 04/1-012-2-2368/23	2		
1633 Одлука о давању сагласности на План утрошка средстава, број: 04/1-012-2-2369/23	2	Рјешење о разрјешењу дужности директора ЈЗУ Завод за физикалну медицину и рехабилитацију "Др Мирослав Зотовић" Бања Лука	7
1634 Одлука о давању сагласности на План утрошка средстава, број: 04/1-012-2-2370/23	2	Рјешење о именовану в.д. директора ЈЗУ Институт за физикалну медицину, рехабилитацију и ортопедску хирургију "Др Мирослав Зотовић" Бања Лука	7
1635 Одлука број: 04/1-012-2-2373/23	3		
1636 Одлука о давању сагласности за продају моторног возила путем лицитације, број: 04/1-012-2-2375/23	3	МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ	
1637 Одлука о изради Стратегије безбједности саобраћаја на путевима Републике Српске за период 2024-2033. године	3	1646 Правилник о критеријумима и поступку за додјелу средстава гранта удружењима од јавног интереса	7
1638 Одлука о укидању статуса јавног водног добра, број: 04/1-012-2-2365/23	4	МИНИСТАРСТВО ЕНЕРГЕТИКЕ И РУДАРСТВА	
1639 Одлука о укидању статуса јавног водног добра, број: 04/1-012-2-2364/23	4	1647 Правилник о измјени Правилника о полагању стручног испита из области гасне технике	12
1640 Одлука о продаји непокретности у власништву Републике Српске на Јахорини непосредном погодбом купцу "РС Галенс Инвест" д.о.о. Зворник	5	МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ	
1641 Одлука о преносу права својине на непокретностима, број: 04/1-012-2-2363/23	5	1648 Правилник о допунама Правилника о условима и начину остваривања подршке за санацију штете и спровођење мјера сузбијања и искорјешивања афричке куге свиња	12
		1649 Програм посебног надзора над присуством борове нематодe у Републици Српској у 2023. години	13

Оснивач: Влада Републике Српске. Издавач: Јавна установа Службени гласник Републике Српске, Бања Лука, поштански фах 88. Жиро рачуни: 555-007-00001332-44 код Нове банке а.д. Бања Лука, 562-099-00004292-34 код НЛБ банке а.д. Бања Лука, 567-162-10000010-81 код Atos bank а.д. Бања Лука, 551-001-00029639-61 код UniCredit Bank а.д. Бања Лука, 571-010-00001043-39 код Банке Поштанска штедионица а.д. Бања Лука и 552-030-00026976-18 код Addiko Bank а.д. Бања Лука. В.д. директора и главног и одговорног уредника Милош Лукић. Уредник Милка Девушић. Техничко уређивање Горан Зеленбаба. Телефон: (051) 456-330, факс (051) 456-331, 456-341 и 456-349, редакција: (051) 456-357, рачуноводство: (051) 456-337, претплата: (051) 456-339. Интернет: (051) 456-346, <http://www.slglasnik.org>, e-mail: sgrs.redakcija@slglasnik.org. Рјешењем Министарства информација Републике Српске, број: 01-411/93 лист је уписан у Регистар јавних гласила под бројем 37. Штампана: ЈУ Службени гласник Републике Српске, Бања Лука.

